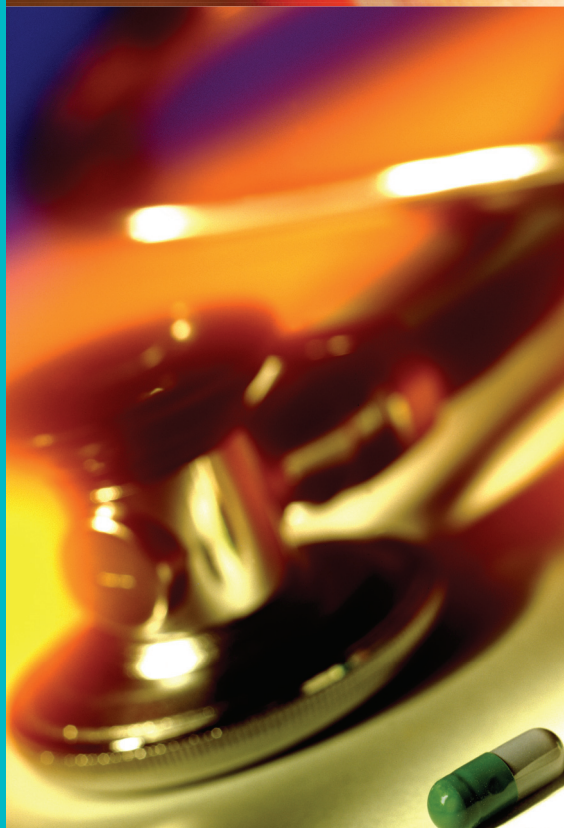

...towards common values!

ОПМ

**ВОДИЧ
НИЗ ЗАКОНОТ
ЗА ЗАШТИТА
НА ПРАВАТА НА
ПАЦИЕНТИТЕ**

Со Законот за заштита на правата на пациентите („Сл.весник на РМ“ бр.82/2008 и 12/2009) се уредува заштитата на правата на пациентите во користењето на здравствената заштита, правата и обврските на пациентите, должностите на здравствените установи и здравствените работници и соработници, општините и Фондот за здравствено осигурување во заштитата на правата на пациентите, постапката за заштита на правата на пациентите, како и надзорот над спроведувањето на Законот.

ПОВАЖНИ ОДРЕДБИ

Кој е пациент?

„Пациент“ е лице, болно или здраво, кое ќе побара или на кое му се врши одредена медицинска интервенција со цел зачувување и унапредување на здравјето, спречување на болести и други здравствени состојби, лекување или здравствена нега и рехабилитација.

Што е медицинска интервенција?

„Медицинска интервенција“ е секој преглед, третман или друга активност со превентивна, дијагностичка, терапевтска цел или со цел рехабилитација што ја презема овластен здравствен работник.

Што е медицинско досие?

„Медицинско досие“ за пациентот е досие во кое се чуваат сите податоци и документи што се однесуваат на здравствениот статус на пациентот, медицинската, односно клиничката состојба, дијагнозата, прогнозата и третманот, како и сите други лични податоци.

ШТО ТРЕБА ДА ЗНАЕТЕ ЗА ЗАШТИТАТА И ОСТВАРУВАЊЕТО НА ВАШИТЕ ПРАВА

Заштитата на Вашите права, како пациент, се заснова на начелата на хуманост и достапност .

Начелото на хуманост се занова на:

- почитување на личноста на човекот како хумано суштество;
- почитување на личното самоопределување;
- физичкиот и психичкиот интегритет на личноста, како и сигурноста на човекот;
- почитување на приватноста на личноста;
- хумани (човечки) релации меѓу пациентот, здравствениот работник и здравствениот соработник, засновани врз етичките и деонтолошките принципи;
- право на искажување на болка и на ослободување од непотребна болка, во согласност со тековното знаење во медицината и
- хумана здравствена заштита на терминално болни.

Начелото на достапност се заснова на :

- здравствени услуги што се постојано достапни и пристапни за сите пациенти подеднакво и без дискриминација;
- континуитет на здравствената заштита, вклучувајќи соработка помеѓу сите здравствени работници, соработници и/или здравствени установи што можат да бидат вклучени во целиот процес на третман на пациентот;
- праведна и фер постапка за избор/селекција на медицински третман, заснована на медицински критериуми, без дискриминација, во услови кога постои можност за избор од страна на здравствените установи;
- избор и промена на здравствен работник и установа, во рамките на здравствениот систем;
- достапност на службите за домашно лекување, односно службите во заедницата каде што живее пациентот и
- еднаква можност за заштита на правата на сите пациенти.

При **остварувањето** на Вашите права треба да знаете дека, во согласност со Законот, имате:

- право на остварување на правата пропишани со овој Закон без дискриминација заснована на пол, раса, боја на кожата, јазик, вера, политичко или кое и да е друго мислење, национално или социјално потекло, припадност кон етничка заедница, материјална положба, потекло по раѓање, сексуална ориентација или кој и да е друг статус;
- право на грижа, лекување и рехабилитација што се во согласност со поединечните потреби и способности и што ја унапредуваат состојбата на здравјето, со цел да се достигне највисокото можно лично ниво на здравје, во согласност со достапните методи и можности на медицината, а и во согласност со прописите за здравствената заштита и за здравственото осигурување;

- право на почитување на личноста и достоинството и
- право на лична сигурност за време на престојот во здравствената установа.

КОИ СЕ ВАШИТЕ ПРАВА КАКО ПАЦИЕНТ

Право на учество во одлучувањето

Ова право го опфаќа Вашето право на информираност и правото на прифаќање или одбивање на определена медицинска интервенција. Ова право може да биде ограничено само кога тоа е оправдано со здравствената состојба, во случаи и на начин уреден со Законот.

Право на информираност

Вие, како пациент, имате право да бидете потполно информирани, *на разбирлив и соодветен за Вас начин*, за:

- Вашата здравствена состојба;
- препорачаните медицински интервенции;
- можните предности и ризици при спроведувањето, односно неспроведувањето на препорачаните медицински интервенции;
- Вашето право на одлучување за препорачаните медицински интервенции;
- можните замени за препорачаните медицински интервенции;
- причините за евентуалните разлики на постигнатиот резултат од медицинските интервенции во однос на очекуваниот;
- текот на постапката при укажувањето на здравствената заштита;
- препорачаниот начин на живеење;
- правата од здравствената заштита и здравствено осигурување и
- имињата, стручната подготовка и специјализацијата на здравствените работници кои непосредно Ви укажуваат здравствена заштита (преку задолжително јавно истакнување на лиценцата за работа).

Право на одбивање на прием на информација

Вие, како пациент, со Ваша писмена потпишана изјава, имате право да одбиете прием на информација за природата на својата здравствена состојба и очекуваниот исход од предложените или преземените медицински интервенции, освен во случаите во кои мора да бидете свесни за природата на својата болест, за да не го загоризите здравјето на другите.

Право на второ стручно мислење

Секогаш имате право да побарате второ стручно мислење за Вашата здравствена состојба. Ова право може да го остварите со поднесување на усно или писмено барање, а секој здравствен работник со најмалку иста стручна подготовка како на здравствениот работник кој го дал првото мислење има обврска да Ви го даде мислењето.

Право на прифаќање и одбивање на определена медицинска интервенција

Прифаќањето или одбивањето на определена медицинска интервенција, како пациент, го изразуваме со потпишување на изјава на образец кој ќе Ви го даде здравствената установа, освен во случаите на медицински интервенции чиешто одложување или преземање би го загрозило или би предизвикало привремено или трајно оштетување на Вашето здравје, односно здравјето на други лица.

За пациент кој не е при свест, за пациент кој е примен во здравствена установа без негова согласност, за деловно неспособен и за малолетен пациент, изјавата ја потпишува родителот, законскиот застапник, односно старателот.

Без Ваша писмена согласност не можете да бидете вклучени како пациент во научно истражување и во медицинска настава

За Ваше вклучување како пациент во научно истражување и вклучување во медицинска настава е потребна Ваша изречна и доброволна потпишана согласност. За Вашето вклучување во научно истражување потребно е да Ви се дадат информации за природата, важноста, последиците и ризиците од истражувањето, како и да се исполнети следните услови: да не постои замена за истражувањето со која би се постигнала истата или приближно истата цел, ризиците на кои се изложува пациентот да се сразмерни на можната корист, истражувањето да е одобрено од страна на етичката комисија и пациентот да е информиран за своите права.

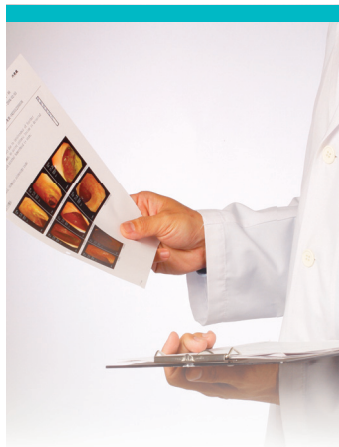
За вклучување во медицинската настава може да дадете и усна согласност пред двајца сведоци.

Право на увид во медицинското досие

Освен што имате право да бидете информирани дека за Вас се води медицинско досие, Вие имате право и на увид во досието и тоа преку правото да добиете извод или копија на податоците и документите од медицинското досие, како и да побарате појаснување на податоците. Ова право може да го остварите и ако писмено овластите друго лице. Во случај на смрт, право на увид во медицинското досие има брачниот или вонбрачниот другар, полнолетно дете, родител, брат или сестра, како и законски застапник или старател.

Право на доверливост (тајност)

Ова значи право на тајност на Вашите лични и медицински податоци кои и по Вашата смрт мора да се чуваат во согласност со прописите за заштита на личните податоци. Откривањето на податоците може да се направи само со Ваша писмена согласност или ако тие се неопходни за медицинска интервенција во друга установа, а за други видови на обработка (историски, научни, истражувачки или едукативни цели) обработката треба да е извршена без можност за откривање на Вашиот идентитет или ако тоа е во согласност со друг закон за заштита на животите, безбедноста или здравјето на други лица.

Право на професионални контакти

Вие имате право на професионални контакти со лица од здравствената установа и контакти со други лица, а во текот на престојот во болничка здравствена установа, во согласност со куќниот ред и можностите, имате право на примање на посетители, примање и испраќање пошта и телефонски разговори на свој трошок, следење на радио и телевизиски програми, учествување во верски активности и користење на викенд-отсуство во согласност со здравствената состојба.

Право на самоволно напуштање на здравствената установа

Ова право може да го остварите само ако дадете писмена изјава или со усмена изјава пред двајца сведоци кои ја потпишуваат изјавата за Вашата намера да ја напуштите установата. Оваа изјава се приложува во Вашето медицинско досие. Правото може да Ви се ограничи ако напуштањето на здравствената установа би било штетно за Вашето здравје или здравјето или безбедноста на други лица, како и во случаи пропишани со друг закон.

Право на приватност

Вие имате право на услови што обезбедуваат приватност при медицинските интервенции, а особено при пружањето на лична нега и тоа само во присуство на оние лица кои се неопходни за извршување на интервенцијата, односно негата, освен ако се согласите или побарате да биде поинаку. Ако сте сместени во болничка здравствена установа, имате право да бидете сместени во одвоени простории од пациент со различен пол и да поседувате предмети за лична употреба, за облекување, за лична хигиена, како и за други лични и неопходни потреби во согласност со Вашата здравствена состојба. Ако се работи за малолетен пациент, тој има право да биде сместен одвоено од полнолетен пациент.

ВАШИТЕ ДОЛЖНОСТИ КАКО ПАЦИЕНТ

За време на престојот во здравствената установа должни сте, во согласност со состојбата на Вашето здравје:

- да се грижите за сопственото здравје;
- да дадете вистинити и доволни податоци за Вашата здравствена состојба;
- активно да им помагате на здравствените работници кои Ви укажуваат здравствена заштита;
- да постапувате според советите на здравствените работници за нега, третман и рехабилитација;
- да ги почитувате правилата за однесување во здравствената установа;
- да прифатите ангажман, доколку тоа е дел од рехабилитацијата и ресоцијализацијата во функција на реактивирање на социјалните вештини,
- да го почитувате професионалното и човечкото достоинство на здравствените работници.

ДОЛЖНОСТИ НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ

Здравствената установа е должна:

- да Ви обезбеди услови за остварување на правата уредени со Законот;
- да Ви обезбеди лична сигурност за време на престојот во установата;
- да Ве информира за правата од здравствената заштита и здравственото осигурување;
- да Ви обезбеди информации опфатени со правото на информираност;
- да води медицинско досие;
- да Ви обезбеди увид во медицинското досие;
- да обезбеди доверливост (тајност) на личните и на медицинските податоци;
- да обезбеди чување на примероци од човековите супстанции од кои може да се идентификува пациентот;

- да даде информација за приемот на пациентот во болничката здравствена установа;
- да овозможи прием на посетители во текот на престојот во болничката здравствена установа, во согласност со куќниот ред на установата, односно да забрани посета на одредено лице или лица;
- да Ви овозможи примање и испраќање на пошта и телефонски разговори на свој трошок;
- да Ви овозможи следење на радио и телевизиски програми во рамките на можностите на установата;
- да Ви овозможи учество во верски активности во рамките на можностите на установата;
- да Ви овозможи користење на викенд-отсуство во согласност со здравствената состојба;
- да Ви овозможи услови што обезбедуваат приватност при прегледот, односно лекувањето, а особено при пружањето на лична нега;
- да Ви обезбеди сместување во одвоени простории од пациенти со различен пол;
- ако сте сместени во здравствена установа, да Ви овозможи поседување на предмети за лична употреба, за облекување, за лична хигиена, како и за други лични и неопходни потреби во согласност со здравствената состојба;
- да спроведе процедура за дијагностика, третман и рехабилитација и да предвиди контролни прегледи по приемот во здравствената установа;
- да Ве отпушти од установата ако стручниот тим утврди дека состојбата со здравјето е подобрена до степен да можете да бидете упатени на натамошен третман и нега во заедницата во која живеете и
- установата има обврска за приемот на пациент веднаш да ги извести родителите, законските застапници или други лица од кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство со пациентот.

ДОЛЖНОСТИ НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ РАБОТНИЦИ

Здравствениот работник кој непосредно ја врши медицинската интервенција е должен;

- да се грижи за реализацијата на правата при преземањето на медицинските интервенции;
- совесно да ја врши својата должност во согласност со правилата на медицинската етика;
- да ги даде потребните информации во согласност со Законот;
- да даде второ стручно мислење;

- да ја почитува волјата на пациентот во врска со информациите и медицинските интервенции;
- да обезбеди доверливост на податоците;
- да ја приложи писмената изјава во медицинското досие на пациентот;
- да го запише во медицинското досие податокот за самоволното напуштање на здравствената установа без најава и за тоа да ги извести лицата и надлежните органи утврдени со закон и
 - да воспостави хумани (човечки) релации со пациентот, засновани на етички и деонтолошки принципи.

ФОРМИ НА УНАПРЕДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ПРАВАТА

Комисија за заштита и промоција на правата на пациентите

Во општината во која живеете, односно ако живеете во градот Скопје, за остварување и промоција на заштитата на правата побарајте ја Канцеларијата на Комисијата за заштита и промоција на правата на пациентите. Оваа Комисија е должна да ја разгледа Вашата поплака и да предложи преземање на мерки до надлежните органи и да Ви помогне во остварувањето на правото на жалба пред надлежните државни органи. Комисијата може да бара стручна експертиза ако оцени дека тоа е неопходно за утврдување на одредена состојба.

Советник за заштита на правата на пациентите

Во здравствената установа во која се сместуваат пациенти побарајте ја Канцеларијата на советникот за заштита на правата на пациентите. Советникот има обврска да дава правни совети и правна помош во однос на остварувањето и заштитата на правата; да разгледува усмени и писмени поплаки од пациенти и да дава мислење за нивно решавање до директорот на здравствената установа; да посредува во мирното решавање

на прашањата помеѓу пациентот и здравствениот работник; да води досие за секоја усмена или писмена поплака кое по завршувањето на постапката станува дел од медицинското досие на пациентот.

Во други здравствени установи, ова е обврска на службите во здравствената установа.

Поплака до директорот на здравствената установа

Ако Ви е повредено некое право, имате право на усмена поплака до директорот на здравствената установа, како и на писмена поплака во рок од осум (8) дена од денот на повредата на правото или од сознавањето за повреда на правото. Директорот е должен да ги испита наводите во поплаката и во рок од 15 дена од денот на приемот на поднесокот да Ве извести или да го извести Вашиот законски застапник.

Министерство за здравство

За сè што е поврзано со грижата, лекувањето и рехабилитацијата во здравствената установа, имате право да поднесете претставки и други поднесоци до Министерството за здравство, до надлежните органи и до други институции. Министерството за здравство е должно во рок од 30 дена да Ве извести по Вашата претставка.

Фонд за здравствено осигурување на Македонија

Фондот за здравствено осигурување на Македонија е должен да обезбеди остварување на Вашите права од здравственото осигурување во согласност со прописите од областа на здравственото осигурување и да пружа стручна помош при остварувањето и заштитата на правата од здравственото осигурување. За остварување на Вашите права, во подрачната единица на Фондот побарајте ја Канцеларијата за стручна помош на осигурените пациенти при остварувањето и заштитата на правата од здравственото осигурување.

Судска заштита

Судската заштита во однос на сторена повреда на Вашите права можете да ја остварите на начин и во постапка утврдена со закон.

НАДЗОР

Надзор над примената на Законот врши Министерството за здравство. Инспекциски надзор над спроведувањето на овој Закон врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат преку државните санитарни и здравствени инспектори задолжени за заштита на правата на пациентите.

Ако Ви е повредено некое право, побарајте го инспекторот во подрачната единица која е најблиску до општината во која живеете, кој, доколку Вашето барање е засновано на закон, е овластен да ѝ нареди на установата и на здравствениот работник да преземат соодветни мерки и активности.

ШТО ДРУГО ТРЕБА ДА ЗНАЕТЕ?

Ако Ви се потребни дополнителни информации за Вашите права, побарајте го Законот за заштита на правата на пациентите кој задолжително треба да биде истакнат во здравствената установа, на видно и лесно достапно место.

Текстот на Законот е достапен и на интернет-страницата на Министерството за здравство www.moh.gov.mk.

Запомнете дека освен правата пропишани со овој Закон, Вие, како пациент, имате и други права уредени со друг закон или со ратификувани меѓународни договори, конвенции, декларации и други меѓународни документи што се однесуваат на заштитата на правата на пациентите.

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ НА МАКЕДОНИЈА
ул.“Водњанска” б.б.1000 Скопје, тел./ факс: 3179 - 592; тел.3212-440
url: www.opm.org.mk; e-mail: opm@opm.org.mk

Организација на потрошувачите Битола
ул. Браќа Мингови бр.5,
7000 Битола
тел./факс: 047/228 246

Организација на потрошувачите Штип
ул. Васил Главинов бб,
2000 Штип
тел./факс: 032/529 745, моб.070 384 677

Организација на потрошувачите Охрид
„Трговски Центар -Амам, бр.218/1, II кат,
6000 Охрид
тел./факс: 046/523 348

Организација на потрошувачите Кочани
ул. Раде Кратовче бр.1,
2300 Кочани
тел./факс: 033/274 013 лок. 104

Организација на потрошувачите Тетово
ул. ЈНА, Општина Тетово,
1200 Тетово
тел./факс: 044/356 630

“Оваа публикација, беше овозможена во рамките на програмата CIVICA Mobilitas - имплементирана од ЦИРа и финансиски поддржана од SDC. Овде наведените мислења се мислењата на авторот/ите и нужно не ги рефлектираат мислењата на ЦИРа и SDC”.